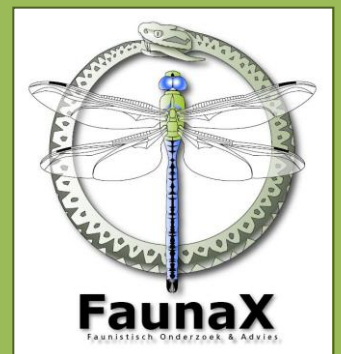

2011

Quickscan Flora- en faunawet

Sloop verzorgingshuis Nij Bethanië

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Alde dyk 31
8407 AD Terwispel

0513-436849

info@faunax.nl

www.f aunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Flora- en faunawet

Sloop verzorgingstehuis Nij Bethanië

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
vigerende wet- en regelgeving*

Terwispel, april 2011

In opdracht van:

Gemeente Frankeradeel

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Foto's voorpagina:

Impressies van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Opzet	1
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	3
2.1	Natuurbeschermingswet.....	3
2.2	Ecologische hoofdstructuur.....	4
3.	RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET	5
3.1	Flora.....	5
3.2	Fauna	5
3.2.1	Vogels	5
3.2.2	Zoogdieren.....	5
3.2.3	Amfibieën, vissen en reptielen	6
3.2.4	Ongewervelden	6
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	7
4.1	Overzicht beschermde soorten	7
4.2	Conclusies en aanbevelingen.....	7
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	9
	BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET.....	10
	Algemene zorgplicht.....	10
	Verbodsbepalingen	10
	Omgaan met beschermde soorten.....	10
	Vogels	11
	Zorgvuldig handelen.....	11

“quickscan” uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden geschikte biotopen of habitats bevinden voor beschermde plant- of diersoorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Wat zijn de huidige natuurwaarden (beschermde soorten en habitattypen) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst op pagina 6.

De onderhavige ecologische beoordeling is uitgevoerd volgens het principe ‘zorgvuldig handelen’ (zie Bijlage, blz 9).

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage I).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt slechts plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt op een afstand van ongeveer 2,5 kilometer van het Natura 2000-gebied "Waddenzee" (zie figuur 2). De geplande werkzaamheden hebben geen negatieve invloed of effecten op de soorten en/of habitats waarvoor dit Natura 2000-gebied zal worden aangewezen. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is derhalve niet aan de orde.

Figuur 2. Ligging plangebied ten opzichte van N-2000 gebied Waddenzee. De cirkel geeft een straal van 3 kilometer weer. De Waddenzee is weergegeven met de rode begrenzing.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS. Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

3. RESULTATEN QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Flora

Het veldbezoek is gebracht aan het prille begin van het groeiseizoen. Desondanks kon er een goede inschatting worden gemaakt van de aanwezige flora en de mogelijkheden voor beschermde soorten vaatplanten. Het plangebied van beide locaties bestaat uit de te slopen panden. Hierbij zullen waarschijnlijk de bijbehorende tuinen worden beschadigd of vernield. In deze tuinen werden uitsluitend cultuurplanten aangetroffen. Het voorkomen van beschermde plantensoorten kan op basis van deze ecologische beoordeling worden uitgesloten.

3.2 Fauna

Op basis van de biotoop en ecologische expertise is een inschatting gemaakt met betrekking tot het (mogelijke) voorkomen van beschermde diersoorten. Er wordt een aantal lichte en zwaarder beschermde soorten binnen het plangebied verwacht. Hieronder wordt uiteengezet om welke soorten en soortgroepen het gaat.

3.2.1 Vogels

In de hogere gebouwen van het verzorgingstehuis is het niet op voorhand uit te sluiten of er gierzwaluwen in het dak broeden. Nesten van de gierzwaluw zijn het gehele jaar beschermd. Het dak van de school is niet geschikt voor gierzwaluwen. In twee bomen op het terrein van het verzorgingstehuis werden eksternesten waargenomen. In de bomen en lage tuinbegroeiing kunnen kleine zangvogels tot broeden komen. Tijdens het veldbezoek werden soorten als koolmees, kauw, ekster, groenling en merel waargenomen. Het is mogelijk dat (enkele van) deze soorten op het terrein van het verzorgingstehuis of van de school tot broeden komen.

3.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het is niet met zekerheid uit te sluiten of er zich vleermuisverblijfplaatsen bevinden in (één van de) panden. Alle stenen muren, van het verzorgingstehuis en van de school, hebben een spouw, waarin vleermuizen hun vaste verblijfplaats zouden kunnen hebben. Langs de daklijsten bevinden zich op verschillende plaatsen kleine openingen die als invliegopening dienst zouden kunnen doen. Dit geldt evenzo voor de rijtjeshuizen om het verzorgingstehuis heen. Bij de rijtjeshuizen zijn vooral de kopse kant van de gebouwen interessant voor vleermuizen, omdat deze hoger zijn. Ook boeiborden, waarvan er zich meerdere op het tehuis bevinden, doen vaak dienst als vleermuisverblijfplaats. Bijna alle gebouwen zouden in theorie vleermuizen kunnen herbergen. Soorten die hier voor zouden kunnen komen zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en mogelijk ook meervleermuis.

Naar verwachting zal vooral de vijverpartij dienst doen als foerageergebied. Het vele groen dat zich hieromheen bevindt trekt gemakkelijk veel (nacht)insecten aan, waar de vleermuizen op af komen. Volgens de beschrijvingen van het plangebied zal de vijverpartij in tact blijven. Er zullen ook geen lijnvormige elementen in het landschap worden onderbroken, waardoor er geen eventuele vliegroutes zullen worden doorsneden.

Steenmarter

Er werden er geen aanwijzingen gevonden die zouden kunnen duiden op het voorkomen van de steenmarter. Er werden geen uitwerpselen of prooi-resten aangetroffen. Ook werden er geen openingen in de daken gezien waar steenmarter een pand zou kunnen betreden. Het voorkomen van de steenmarter wordt op basis van deze ecologische beoordeling uitgesloten.

Licht beschermde zoogdieren

Het plangebied is geschikt voor een aantal licht beschermde zoogdiersoorten, zoals huisspitsmuis, bosspitsmuis, veldmuis en bosmuis. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt een vrijstelling.

Meerdere gebouwen zijn in potentie geschikt voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Om hier meer zekerheid over te verkrijgen zal er vóór aanvang van de sloopwerkzaamheden een nader onderzoek naar vleermuizen worden uitgevoerd. Het plangebied is voor het overige geschikt voor enkele licht beschermde zoogdiersoorten.

3.2.3 Amfibieën, vissen en reptielen

Amfibieën

Aan de voorzijde van het verzorgingstehuis bevindt zich een redelijk grote vijver, waarin mogelijk amfibieën verblijven zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander. Deze vijver zal bij de plannen ongemoeid worden gelaten. De tuin is naar verwachting niet geschikt als landbiotoop voor amfibieën. Daarvoor wordt deze te goed onderhouden en zijn er geen rommelige overhoekjes die gebruikt zouden kunnen worden door amfibieën. Zwaardere beschermde amfibieën worden op basis van de biotoop niet binnen het plangebied verwacht.

Vissen

De vijver is als ongeschikt beoordeeld voor beschermde vissoorten. Hij staat niet in verbinding met andere watergangen, waardoor migratie naar de vijver onmogelijk is. Tevens wordt de vijver ongemoeid gelaten. Op basis van deze ecologische beoordeling wordt het voorkomen van beschermde vissoorten uitgesloten.

Reptielen

Het plangebied is niet geschikt voor reptielen en ligt bovendien buiten het verspreidingsgebied. Hun voorkomen kan op basis van verspreidingsgebied en biotoopeigenschappen worden uitgesloten.

3.2.4 Ongewervelden

Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten dagvlinders, waterkevers of libellen kan op basis van de biotoopeigenschappen worden uitgesloten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T ₁	T ₂	T ₃	Nader onderzoek
Broedvogels	diverse soorten		x			x	Nee
	Gierzwaluw		x			x	Ja
	Ekster	x				x	Nee
Zoogdieren	Gewone dwergvleermuis		x			x	Ja
	Ruige dwergvleermuis		x			x	Ja
	Laatvlieger		x			x	Ja
	Gewone bosspitsmuis		x	x			Nee
	Bosmuis		x	x			Nee
	Veldmuis		x	x			Nee
	Huisspitsmuis	x			x		Nee

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied. Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T₁ = Tabel 1; Licht beschermd, T₂ = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T₃ = Tabel 3; Zwaar beschermd

4.2 Conclusies en aanbevelingen

Er zijn vooralsnog geen middelzwaar of zwaar beschermde soorten aangetroffen. Echter, het voorkomen van gierzwaluwen en vleermuisverblijfplaatsen is niet op voorhand uit te sluiten. Schade aan overige broedende vogels valt te vermijden (mitigatie) door buiten het broedseizoen te werken. Voor wat betreft vleermuizen is een nader onderzoek naar eventueel aanwezige verblijfplaatsen noodzakelijk. Voor de aangetroffen en verwachte licht beschermde soorten geldt een vrijstelling, doch dient de zorgplicht in acht te worden genomen.

- *Broedvogels*

Omdat het niet op voorhand is uit te sluiten of er gierzwaluwen in de hoge pannendaken van het verzorgingstehuis broeden, moet hiervoor een nader onderzoek worden uitgevoerd. Hiertoe worden in de zomer één of enkele bezoeken gebracht om broedende gierzwaluwen vast te kunnen stellen. Gierzwaluwen broeden tussen begin mei en half juli.

Er moet verder ook rekening worden gehouden met overige broedvogels. Alle broedvogels in Nederland zijn beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Daarom moeten de werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen, dat loopt ongeveer van half maart tot half juli, maar dit is afhankelijk van het weer. De Flora- en faunawet schrijft geen datumgrenzen voor, de genoemde data zijn globaal. Ieder broedgeval is beschermd, dus indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, dan moet gewacht worden totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken.

N.B. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en redelijkerwijs kan worden aangenomen dat door deze werkzaamheden geen vogels tot broeden zijn gekomen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

- *Vleermuizen*

Vleermuisverblijfplaatsen kunnen in meerdere gebouwen niet op voorhand worden uitgesloten. Alle vleermuissoorten en hun vaste verblijfplaatsen zijn zwaar beschermd, alsmede het functionele leefgebied dat de vaste verblijfplaatsen in stand houdt. Om zekerheid te verkrijgen of er zich al dan niet vleermuisverblijfplaatsen in de te slopen panden bevinden, moet er een nader onderzoek worden uitgevoerd conform het door het ministerie opgestelde vleermuisprotocol. Dit onderzoek dient plaats te vinden tussen april en begin oktober, vanwege de verschillende manieren waarop vleermuizen, verspreid over het seizoen, gebruik maken van hun verblijfplaatsen. In deze periode moet een aantal bezoeken worden gebracht, tijdens de avond- en ochtendschemer, waarbij middels een zogenaamde batdetector het uit- en invliegen van vleermuizen kan worden vastgesteld.

Compensatie en mitigatie

Indien er verblijfplaatsen worden aangetroffen moet er gecompenseerd worden voor de verblijven die verloren gaan en moet er gemitigeerd worden, zodat er geen dieren gedood worden tijdens de sloopwerkzaamheden. Compensatie wordt over het algemeen gerealiseerd door het aanbieden van vervangende verblijfsmogelijkheden. Mitigatie vindt plaats door te slopen in de juiste tijd van het jaar. Wat de juiste tijd van het jaar is is afhankelijk van het type verblijfplaatsen dat wordt aangetroffen. Om verblijfplaatsen te mogen vernietigen moet een ontheffing worden aangevraagd bij het ministerie van EL&I. Om een ontheffing te kunnen aanvragen moet een activiteitenplan worden opgesteld waarin onder andere bovenstaande maatregelen gedetailleerd worden beschreven. De maatregelen die opgesteld zijn in het activiteitenplan zijn bindend voor de ontheffing.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men (moreel) verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

Een mogelijkheid om de licht beschermde kleine zoogdiersoorten geen schade te berokkenen is alle vegetatie in het plangebied kort af te maaien, zodat hun dekking verdwijnt. Hierdoor worden ze met zachte hand bewogen ergens anders hun heil te zoeken.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

www.synbios.alterra.nl

www.ravon.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdierenatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikel 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1,2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrictlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 -soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar moet worden gewerkt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens de *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

N.B. Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt kan worden, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden

aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is.

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets' aan drie criteria. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan alle drie de criteria worden voldaan.

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort.

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is alleen mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Bepaalde nesten waarvan de meerjarig gebruik wordt gemaakt vallen buiten deze gedragscode en zijn jaarrond beschermd. Voor lijst van vogelsoorten waarvan het nest het gehele jaar beschermd is, zie "Aangepaste lijst jaarrond beschermd nesten" van Dienst Regelingen (28 augustus 2009).

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.